

---

1. feladat

Alkoss a következő betűkből az utasításnak megfelelően 1–1 szót! A hibás válaszokért pontlevonás jár.

A felhasználható betűk: **G, O, C, V, L, D, A, R, S, É, I**

a) mély hangrendű ige: .....

b) magas hangrendű köznév: .....

2 pont

---

2. feladat

Lásd el a **szól** igét a megfelelő igekötővel úgy, hogy a keletkezett szó a következőket jelentse:

A) figyelmezteti, rendreutasítja: .....

B) rosszat mond róla: .....

C) értéktelennek, rossznak tart valamit: .....

D) felszólal, észrevételt tesz: .....

E) felel: .....

3 pont

3. feladat

Minden képhez tartozik három mondat. Melyik felel meg a leginkább a képen látható testhelyzetnek két ember kommunikációja közben? A helyes mondat betűjelét karikázd be!

	<p>A) –Egy kicsica születésekor csak ekkora...</p> <p>B) – Figyelsz rám?</p> <p>C) – Gyere, mindjárt készen vagyunk.</p>
---	--

	<p>A) – Semmit sem értesz!</p> <p>B) – Most már mindegy, hagyjuk...</p> <p>C) – Ez nekem is nagyon fontos, hidd el!</p>
--	---

	<p>A) – Kérlek, bocsáss meg!</p> <p>B) – Erre figyelj oda, mert fontos!</p> <p>C) – Na, most már mennem kell...</p>
---	---

3 pont

4. feladat

Egybe vagy külön kell írni a kiemelt szavakat? Húzd alá a megfelelő választ!

a)	Talán el kéne halasztani a tárgyalást.	egybe	külön
b)	Gyuri tiszteli a tanárát, fel néz rá.	egybe	külön
c)	Minden szülő el néző a gyerekével.	egybe	külön
d)	Meg kell oldjuk ezt a kérdést!	egybe	külön

4 pont

5. feladat

a) Húzd alá, mi a humor forrása a Romhányi József tollából származó sírfeliratban!

*Zebra:
Tévedés áldozata vagyok.
Az elefánt átkelt rajtam gyalog...*

rokon értelmű szó – azonos alakú szó – többjelentésű szó – hasonló alakú szó

1 pont

b) Az alábbi szópárok közül karikázd be azt a szóalakot, amelyikre igaz a melléjük írt állítás!
Írj a bekarikázott szóval egy mondatot!

Például: *fiuk – fiúk többesszámú főnév → **fiúk**: A fiúk estig fociztak a kertben.*

fedí – fedd   E/3 ige, jelen idő, kijelentő mód

.....

áru – árú   melléknév

.....

elől – elől

igekötős ige

.....

épen – éppen

módhatározó szó

.....

4 pont

6. feladat

Írd a pontvonalra, hogy az adott mondatban milyen mondatrész a **denevér** szó?

- a) A **denevérek** felismerése az esti szürkületben igen nehéz.

.....

- b) Az állatkertben a **denevérekkel** egy épületben laknak az éjszakai állatok.

.....

- c) A gondozók rovarokat adtak a legyengült **denevéreknek**.

.....

- d) A **denevérek miatt** költözött ki a házból az állatoktól irtózó szomszéd.

.....

4 pont

7. feladat

a) Párosítsd össze a hasonló jelentésű szólásokat, közmondásokat! Írd mellé, a vonalra a megfelelő választ! Vigyázz, két számot sehova nem tudsz beírni!

- A) Jár a keze, mint a motolla. _____
- B) Többe kerül a gomb, mint a kabát. _____
- C) Jobb a sűrű fillér, mint a ritka forint. _____
- D) Tejben vajban füröszt. _____
- E) Egyik kutya, másik eb. _____

- 1.) Tyúkkal, kaláccsal tart.
- 2.) Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok.
- 3.) Ég a keze alatt a munka.
- 4.) Addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér!
- 5.) Drágább a folt a ruhánál.
- 6.) Kutyából nem lesz szalonna.
- 7.) Egyik tizenkilenc, a másik egy hóján hús.

5 pont

b) Milyen szófajú a harmadik szólásban az „ég” szó?

.....

1 pont

8. feladat

Olvasd el Nagy László Tűz című versét és válaszolj a kérdésekre!

Nagy László

Tűz

Tűz

te gyönyörű,

dobogó, csillag-erejű

te fűtsd be a mozdonyt halálra,

hajszold, hogy fekete magánya

ne legyen néki teher,

tűz

te gyönyörű,

ihlet, mindenség-gyökerű,

virágozz a vérző madárban,

égesd hogy a sorsot kimondja,

nem a hamuvá izzó csontja,

virrasztó igéje kell,

tűz

te gyönyörű,

jegeken győztes-örömű,

ne túrd, hogy vénhedjünk sorra

lélekben szakállasodva,

hűlve latoló józanságban,

ahol áru és árulás van,

öltöztess tündér-pirosba,

röptess az örök tilosba,

jéghegyek fölé piros bálba,

ifjúság királya,

tűz!

- a) Milyen költői eszközt használ a költő a versben a tűzzel kapcsolatban? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A) hasonlat B) metafora C) alliteráció

1 pont

b) Milyen igenév a 'vérző' szó? ..... 1 pont

c) Fogalmazd meg, hogy mi a kapcsolat a vers témája és a vers formája között!

.....
.....

1 pont

9. feladat

Olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Az első magyar tudós nő

Példaképe négy évvel idősebb bátyja volt, őt követve tanult geológiát, majd mineralógus¹ lett, és a hazai kalcitok specialistájaként vált ismertté. Hetven éve, 1945. augusztus 17-én halt meg Vendl Mária mineralógus, az első magyar női egyetemi tanár. 1890. május 26-án született az erdélyi Ditrón (ma: Gyergyóditró). Édesapja a helyi polgári iskola igazgatója volt. Vendl Aladár öt gyermeke közül három a geológia tudományok művelése mellett kötelezte el magát. Fiai, Vendl Aladár (1886–1971) és Vendl Miklós (1943-ig Vendl, 1896–1977) Kossuth-díjas geológusok, akadémikusok lettek. Középső gyermekét, Máriát is a kőzetek világa vonzotta. Aladár bátyja nyomdokait követve a budapesti tudományegyetemre iratkozott be, ahol 1913-ban természetrajz–vegytan szakos tanári oklevelet szerzett. A griedeli baritról (a német Hessen tartománybeli Griedelből származó kristályos ásvány) írt egyetemi munkáját 1912-ben pályadíjjal jutalmazták. A diploma megszerzése után, 1913 és 1919 között a lőcsei leányiskolában, 1919–20-ban a szombathelyi leánygimnáziumban tanított. Az oktatás mellett is folytatta a kristályszerkezetek tanulmányozását és a meteoritkutatókat.

Tudományos vizsgálódásaira felfigyelve hívták dolgozni 1920-ban a Magyar Nemzeti Múzeum ásványtárába, ahol ő volt az első női kutató. 1922-től múzeumőri, 1934-től I. osztályú múzeumőri rangban tevékenykedett. Felkészültségével és lelkiismeretes kutatómunkájával csakhamar kivívta az akkor még szinte csak férfiakból álló hazai természettudós társadalom elismerését. 1925 decemberében ő volt az első tudós nő, akinek munkáját a Magyar Tudományos Akadémia ülésén is bemutatták. 1928-ban pedig olyan tudományos alapossággal kartotékolta a Nemzeti Múzeum ásványtárának meteoritjait, hogy tiszteletből a halála után, 1951-ben megjelent Magyarország meteoritgyűjteményei című könyv társszerzőjeként tüntették fel. Negyvennégy éves korában, 1934-ben első magyar nőként szerzett tudományos fokozatot a debreceni egyetemen, és a nők közül elsőként lépett elő egyetemi magántanárrá. Általános ásványtani előadásai vonzották a hallgatóságot. 1941-ben ugyanitt címzetes nyilvános rendkívüli tanári ki-nevezést kapott.

Elsősorban krisztallográfus² volt, munkásságát a hazai és külföldi ásványok kristálytani vizsgálatára összpontosította. A hazai kalcitok szakértőjeként tartották számon, de közetani és meteoritvizsgálatai is jelentősek. Huszonegy nagyobb tudományos munkát tett közzé, nyolc tanulmányában kutatásai kedvenc tárgyáról, a magyarországi kalcitokról értekezett. Legfontosabb művét, A drágakövekről, különös tekintettel a mesterséges drágakövekre című, Koch Sándorral közösen írott munkáját 1935-ben a Természettudományi Társulat Rauer-díjával jutalmazták. Számos társadalmi és szakmai egyesületben tevékenykedett, 1926 és 1945 között a Magyarhoni Földtani Társulat választmányi tagja volt. 1935-ben feleségül ment Dudich Endre zoológus akadémikushoz, akivel mind össze tíz évet élhettek együtt. A második világháború okozta megpróbáltatások miatt 55 éves korában, 1945. augusztus 17-én halt meg Sopronban. Emlékének megőrzésére a Magyarhoni Földtani Társulat 1963-ban Vendl Mária Emlékalapítványt hozott létre a kristálytan, ásványtan, közettan, geokémia és ércföldtan területén egyre gyarapodó tudományos munkák szerzőinek jutalmazására. 1983-ban az emlékalapítványt emlékéremmé alakították, a Vendl Mária Emlékérmét háromévenként ítélik oda.

¹ Ásványtannal foglalkozó tudós
² Kristálytannal foglalkozó tudós

- a) Gergő nem érti a címválasztást, mert szerinte már korábban is tevékenykedtek nők a tudományos életben. Mivel tudnád meggyőzni Gergőt? Válaszodat a szöveg alapján indokold! Írj legalább két érvet!

.....

.....

2 pont

- b) A National Geographic 2015. augusztus 17-én jelentette meg ezt a cikket Vendl Máriáról. Mit gondolsz, miért ezen a napon? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) Akkor van legjelentősebb művének a megjelenési évfordulója.
- B) Akkor van egyetemi tanárrá kinevezésének az évfordulója.
- C) Akkor van halálának az évfordulója.
- D) Akkor van születésének az évfordulója.

1 pont

- c) Zsófi szerint nem csoda, hogy Vendl Mária komoly karriert futott be, hiszen már az egyetemi évei alatt kiemelkedő teljesítményt nyújtott. Mire alapozhatja Zsófi az állítását? Válaszodat a szöveg alapján indokold!

.....

.....

1 pont

- d) A cikk írója tudja, hogy nem mindenki érti az ásványtani kifejezéseket, ezért keveset használ belőlük. Mivel próbálja még érthetővé tenni a kifejezéseket? Válaszodat a szöveg alapján indokold!

.....

.....

2 pont

- e) Az alábbi állítások közül melyik IGAZ Vendl Máriára?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) Mindig a kutatásnak élt, csak ezzel foglalkozott.
- B) Első tanári állása után kezdte csak el a kutatómunkát.
- C) Tanári pályája mellett is foglalkozott ásványtani kutatásokkal.
- D) Eleinte kutató volt, majd egyetemi kinevezése után lett tanár.

1 pont

- f) Milyen tantárgyat tanított Vendl Mária a lőcsei leányiskolában?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) ásványtan
- B) természetrajz
- C) fizika
- D) muzeológia

1 pont

g) Az alábbi intézmények közül melyikben volt Vendl Mária az első női kutató?

Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) Budapesti Tudományegyetem
- B) Magyar Nemzeti Múzeum
- C) Magyar Tudományos Akadémia
- D) Magyarhoni Földtani Társulat

1 pont

h) Az alábbi intézmények közül melyik hozott létre emlékalapítványt Vendl Mária emlékének megőrzésére?

Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) Budapesti Tudományegyetem
- B) Magyar Nemzeti Múzeum
- C) Magyar Tudományos Akadémia
- D) Magyarhoni Földtani Társulat

1 pont

i) Milyen területek tudományos munkáinak szerzőit jutalmazza a Vendl Mária Emlékérem?

Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) földrajz
- B) természetrajz
- C) ércföldtan
- D) fizika

1 pont

10. feladat

Írj összefüggő érvelő fogalmazást arról, hogy szerinted mi a jó az extrém sportokban (pl. falmászás, ejtőernyőzés, vadvízi evezés stb.), de miért nem tanácsos mindenkinek ilyesmivel foglalkoznia. Véleményed két-két érvel támaszd alá! Fogalmazásod 10-12 mondatból álljon. Ügyelj a külalakra, a szerkezetre és az összefüggő gondolatmenetre!

10 pont

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PONTOZÁS

	Elérhető pont	Elért pont
1. feladat	2 pont	
2. feladat	3 pont	
3. feladat	3 pont	
4. feladat	4 pont	
5. feladat	5 pont	

	Elérhető pont	Elért pont
6. feladat	4 pont	
7. feladat	6 pont	
8. feladat	3 pont	
9. feladat	10 pont	
10. feladat	10 pont	
összesen	50 pont	